

1. černek

Leto I. (VIII.), šte. 125

Maribor, sobota, 1. oktobra 1927

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemati v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifi
Oglase sprejema tudi oglezni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

V nervoznem pričakovanju

Vprašanje vstopa SDS v Demokrasko zajednico pred odločitvijo — Dr. Marinković za ohranitev dosedanje koalicije

BEOGRAD, 1. oktobra. Čim bolj se bliža sestanek novo izvoljene narodne skupščine, tem večja živahnost se opaža v obeh glavnih parlamentarnih taborih. V Beogradu je zbranih že mnogo poslancev, ostali pa se pričakujejo za jutri, ker se bodo vršile v ponedeljek klubove seje.

Največje zanimanje vlada za rezultat seje Demokrasko Zajednice in pa radikalnega kluba, od katerih je odvisen nadaljnji razvoj notranje-političnega položaja v državi. Ključ situacije je vsekakor v rokah vodje demokratov. Ljube Davidovića.

V vrstah samostojnih demokratov se zagotavlja z vso odločnostjo, da se bil na včerajšnji konferenci dr. Grišogona z dr. Grolom in Timotijevićem sklenjen vstop Pribečevićeve skupine v Demokrasko Zajednico. Današnji listi živahno razpravljajo o tem dogodku, ki bo izzval po izvršenju fuziji obeh strank veliko izpremembo v razmerju sil v skupščini in more končno izzvati novo poostreitev odnošajev med radikali in demokrati.

Zunanji minister dr. Marinković je nasprotno, sodeč po dosedanjem njegovem zadržanju, skupno z demokraskimi ministri, za ohranitev dosedanje koalicije. Stoji namreč na stališču, da mora celokupna vlada prevzeti solidarno odgovornost za izvedbo volitev in da se zato posameznikov ne sme klicati na odgovornost. To njegovo stališče, ki pomeni obrambo notranjega ministra Vukičevića, so odobrili tudi ostali demokraski ministri. Marinković je imel včeraj daljšo konferenco z Davidovičem in demokraskimi ministri, na kateri je odločno zagovarjal to svoje stališče. Na sestanku se je razpravljalo tudi o vstopu Pribečevićeve skupine v Demokrasko Zajednico, vendar pa tozadevni rezultat še ni znan.

Vsekakor pa pomenijo rezultati včerajšnje konference ožjega vodstva Demokrasko Zajednice popolno zmago teze zunanjega ministra dr. Marinkovića, ki je stopil s tem kot faktični voditelj Demokrasko Zajednice v ospredje.

Proti odpravi stanovanjske zaštite

Burno zborovanje stanovanjskih najemnikov v Mariboru — Ponovna mariborska nezaupnica SLS

Veliko dvorišče »Uniona« so sinoči že pred osmo uro napolnili zborovalci najemniškega shoda. Večina je bila delavcev.

Prvi govornik dr. Perhavec je razmotril resolucijo kongresa stanovanjskih najemnikov ter s tehničnimi podatki iz Maribora in okolice orisal in podprl zahtevo po podaljšanju stanovanjske zaštite. V Mariboru rabi 600 stanovanj, v ožji okolici pa 400. Sam mestni fizikat je ugotovil, da je okrog 500 stanovanj nezdravih, nad 200 pa prenapolnjenih. V eni sami sobi prebiva po šest, osem do — dvajset oseb v številnih primerih. Primeri najstrašnejše stanovanjske bede so zabeleženi in fotografirani. Dokler je stanovanj premalo, se ne sme ukiniti stanovanjska zaštita. Na škodo skupnosti ne sme nihče razpolagati s stanovanji, o zlati valuti naj se pa govori, kadar bodo v njej tudi plače. Kakor hišni lastniki, ki od najemnikov izsiljujejo visoke najemniške pogodbe, tako so vse obsodbe vredni tudi najemniki, ki izmozgavajo podnajemnike.

Ko izrazi govornik upanje, da bodo Slovenci, ki so sedaj na vladi, odvrnili pretečo nevarnost po izjavih ministra za socialno politiko dr. Gosarja, se začujejo klici: »Sedem let že čakamo! — Ne verujemo!«

55 stanovanjskih organizacij se je odločno izjavilo za podaljšanje stanovanjske zaštite. To mora vlada upoštevati!

Kot drugi je nastopil v imenu organizacije privatnih nameščencev, predsednik njene mariborske podružnice, narodni poslanec Petek: Shod na predvečer prave katastrofe mora biti memento vsem, ki odločujejo in bodo tudi odgovarjali. Dolžnost vlade je ščititi šibkejšo, močnejši se ščitijo sami. Govornik je prepričan, da bi minister dr. Gosar rad pomagal, ne ve pa, kaj hočejo njegovi tovariši.

V imenu državnih uslužbencev je govoril dr. Pečovnik, ki je primerjal stanovanjske doklade z najemninami.

Četrti govornik, oblastni poslanec

Grčar je izzval protestiranje prištešev SLS, ko je pripomnil: »Minister socialne politike je kakor v levem brlogu. Pravijo, da spada k tigrom. Naj pomaga najemnikom v Sloveniji, ali pa naj gre —«. Protestiranje je razburkalo zborovalsko množico. »Klerikalni poslanec Vesenjaj je tu«, se od nekod začuje. — »Ven z njim!« — Zada nastane gneča, dvigajo se pesti, nekega možakarja celo zgrabijo, a ga zopet spustijo, ker ni Vesenjaj, ki se je med tem že pojavil na verandi. — Predsednik dr. Perhavec je miril, naglašal nadstrankarstvo organizacije ter naznanil, da sta se prijavila k besedi poslanca Vesenjaja in dr. Pivka.

Prve besede poslanca Vesenjaja zadušijo burni klici: »Dol z njim! — Od klerikalcev imamo že dosti! — Saj je vendar sam hišni posestnik! — Klerikalna vlada naj dela, obljub smo že sili!« —

Poslanec Vesenjaj stoji in čaka, silno razburjene zborovalce pa mirita predsednik in poslanec Petek. To končno zaleže in poslanec Vesenjaj začne razlagati, da za svojo osebo podpiše resolucijo od točke do točke, da je bil vedno socialno čuteč in da bo pomagal, kolikor bo mogel. (Kje je pa mariborski poslanec Žebot?) Ta je pa predebela! — se je oglasilo iz množice, ko je še izjavil, da bi bila SLS lahko dobila važna vladna mesta, a da je samo radi najemnikov in drugih socialnih trpinov vzela ministrstvo za socialno politiko.

Kratko, resno in stvarno izjavo poslanca dr. Pivka so sprejeli malo poprej tako silno razburjeni zborovalci mirno in pozorno.

Pred zaključkom burnega shoda so govorili še zastopniki narodnih železničarjev, Tumpeja za Narodno strokovno zvezo in Mohorko, podpredsednik društva stanovanjskih najemnikov. Vsi govorniki so pozivali k solidarnosti najemnikov in niti eden ni paušalno govoril o hišnih lastnikih.

Tudi to veliko, po 10. uri zaključeno zborovanje je dokazalo, da Maribor ne mara klerikalcev.

Povodom konference predsednikov oblastnih odborov

Maribor, 1. oktobra.

Od 1. 1922 naprej do oblastnih volitev je bilo čitati po časopisu SLS vedno samo eno pesem: Ustava je centralistična, ravnotako zakon o oblastnih in srezkih samoupravah, ki ne daje samoupravam nobene možnosti za življenje in razvoj.

Pa so prišle oblastne volitve in sestale so se oblastne kupščine. Polanci SLS so prišli v vlado in so imeli torej lepo priliko, da že v letošnjem finančnem zakonu izpolnijo zakon o oblastnih samoupravah v onih otkah, katere so se jim zdele za življensko sposobnost oblastnih samouprav nezadostne, odnosno po njihovem mnenju celo smrtonosne. Toda, gani niso niti s prstom v tel smeri, »n celo mirne duše glasovali za uredbo o finančnih oblastnih samoupravah, s katero se je v nasprotju z obstoječim zakonom o oblastnih samoupravah ubila njihova finančna samostojnost. Klerikalci so imeli že takrat absolutno moč v obeh slovenskih oblastnih skupščinah v svojih rokah, bili so v centralni vladi, in vendar so si dali glede razvoja oblastnih samouprav zadržniti vrvi okoli vratu.

Te dni se vrši v Beogradu konferenca predsednikov oblastnih odborov cele države z zastopniki centralne vlade, predvsem s finančnim ministrom, glede prenosa delokroga posameznih panog državne uprave na oblastne samouprave. Naravno je, da se gibljelo posvetovanja v mejah obstoječega zakona o oblastnih samoupravah. V obširnem poročilu ljubljanskega »Slovenca« o seji dne 29. septembra najdemo med drugim postulate, katere sta stavila v imenu slovenskih oblastnih samouprav predsednik mariborskega in ljubljanskega oblastnega odbora dr. Leskovar in dr. Natlačen, naslanjajoč se na obstoječi zakon. V smislu teh postulatov bi se naj na podlagi zakona o oblastnih samoupravah, katerega so klerikalci še pred dobrim poltom proklinjali kot krajno centralističnega, prenesli na oblastne samouprave sledeči nasli:

Kompetence ministrstva za ljudsko zdravje (bolnice in okrožni zdravniki); posli kmetijskega ministrstva, zlasti tudi hidrotehnični oddelki in sicer s kompetenco glede melioracij, glede uravnave pritokov izvzemši velikih rek, agrarne operacije, zagravitve hudournikov, vodovodna preskrba, gospodinjstvo šolstvo, skrb za gospodinjstvo tečajje, žrebarja na Selu, uprava gozdov, ki so last verskega zaklada, kmetijske šole v St. Jurju in na Grmu ter Vinarska in sadiarska šola v Mariboru; del državnih cest, seveda obenem zagotovitev zadostnih virov dohodkov; prevzem invalidskega vprašanja, če država odstopi ves invalidski davek, ki ga plačuje Slovenija in zasigura participacijo na narodnem invalidskem fondu, dalje zavod za gluhozeme, zavod za slepce; skrb za obrtno — nadaljevalne šole, urad za pospeševanje domače obrti ter osrednji urad za pospeševanje ženske obrti v Ljubljani itd.

Iz tega je razvino, da se gospodje SLS sedaj, ko so se kot posetili vse moči v oblastnih samoupravah vendarle tudi morali uživet v vprašanje kompetence oblastnih samouprav, prišli do nazora, ki smo ga mi zastopali že od 1. 1922 naprej, da je že na podlagi obstoječega zakona o oblastnih samoupravah istim dana široka možnost za uspešno delo na vseh poljih javnega življenja. Mi smo vedno in vedno zahtevali, da naj se zakon izvede in če se bodo pokazale pomanjklivosti, se lahko vedno zopet popravi in dopolni. Klerikalci pa so s neprestanimi intrigami zadrževali izvedbo zakona cela štiri leta, danes pa sami na svoja usta priznavajo, da bi bili mogli tekom teh štirih let že ogromno koristnega izvršiti na podlagi obstoječih zakonitih določb glede samouprav.

Tako podirajo klerikalci sami svoje laži, prisiljeni od naravnega razvoja razmer.

Saša Popov

Prihodnji petek bomo imeli priliko, da slišimo drugič največjega bolgarskega violinskega virtuozu, Sašo Popova, profesorja na sofijski glasbeni akademiji. Vsi, ki so posetili njegov prvi nastop tukaj v Mariboru, bodo imeli skromnega umetnika gotovo še v najprijetnejšem spominu. Saj je bil tudi uspeh takratnega koncertnega večera nad vse silajen. Kakor povsod, tako si le Popov tudi pri nas v hipu pridobil priznanje publike. Ni torej čuda, da zahala v čisto prav kratkih presledkih v ista mesta in da mora iste turneje ponavljati. Umetnika štejejo danes med najboljši zastopke violinske stroke in to radi njegove globoke in izrazite muzikalnosti, kakor tudi radi njegove uprav fenomenalne tehnike. Njegova izrazita osebnost temelji v južnem, slovanskem temperametu. In baš to ga napravi tako priljubljenega, zanimivega in popularnega. Poročevalci podčrtavajo osobito to so-

čnost in toplino njegovega tona, kakor tudi mehko in sladkobo njegove kantilene. Marsikateri od lanskih obiskovalcev njegovega koncerta se bo spominjal na uprav fascinantno pianissimo. Svojevtrsten je tudi v interpretaciji. Tukaj se kaže temeljit in vsestranski izobražen glasbenik, pa tudi kot velikopotezen zastopnik svojega naroda. Upamo, da nam ostane odslej Popov istotako stalen gost, kakor so nam n. pr. Zikovci, brez katerih si našega koncertnega življenja več misliti ne inoremo. — H. D.

Bolne žene imajo z uporabo Franz-Josefove prirodne vode lahko izpraznjevanje želodca, kar je čisto spojeno z dobro delujočim vplivom na obolele organe. Pisatelji klasičnih knjig za ženske bolezni pišejo, da je tudi po njihovih preizkušanjih potrjeno blago delovanje Franz-Josefove vode. Dobiva se povsod.

Mariborska porota

Čaršijska pravljica ali ukradeni dolarji

Maribor, dne 1. oktobra.

Pred porotniki je sedel danes stari znanec mariborske porote iz carinske afere, bivši carinski uradnik Edo Rup in finančni preglednik Pavel Dertnik.

Edo Rup je bil svojčas carinik v Gederovcih v Prekmurju in je bil obtožen v znani carinski aferi hudodelstva in zlorabe uradne oblasti, ker je kot carinski uradnik tihotapil. Imel je namreč svoj avtomobil in je preko Gederovcev prevažal v Maribor za trgovca Hobacherja nezacarinjeno blago čez mejo. Porota je njegovo krivdo potrdila in Rup je dobil 14 mesecev težke ječe.

Ravno takrat, to je junija 1926, pa je državno pravdnštvo obtožilo Edo Rupa in finančnega preglednika Pavla Dertnika še novega hudodelstva zlorabe uradne oblasti, katero je zagrešil dne 31. maja 1924 v carinski službi v Mariboru skupno z Dertnikom. Razprava radi tega delikta pa je bila tedaj radi prekratkega časa izložena iz velike cerinske afere. Pozneje pa se je znal Rup sodišču izmikat, tako da se je morala že napovedana porotna razprava zoper Rupa ponovno preložiti.

Obtožba je zelo zanimiva. Človek skoro težko verjame, da so še takšni dogodki mogoči v urejeni državi. Zgodilo se je to 31. maja 1924, ko se je hotel peljati skozi Maribor priprosti seljak Stamenko Mirčević iz Prilepa v Francijo. Na mariborskem kolodvoru je našel pri obmejni kontroli tedanji podpreglednik finančne kontrole Pavel Dertnik, 159 ameriških dolarjev pri Mirčeviću, katere je Dertnik preštel, jih odvzel in odvedel Mirčevića v pisarno službojočega carinika Edo Rupa, ki bi moral sestaviti zapisnik in zabeležiti v polni list. Toda tu pričenja mesto predpisane uradovanja »Čaršijska pravljica«, kakor je Edo Rup sam pozneje nazval ta zani usoden dogodek.

Oba, Rup in Dertnik, sta začela Mirčeviću pretiti s kaznijo, češ da predpisi ne dovoljujejo vzeti tako visoke svote tuje valute s seboj v inozemstvo in Mirčević jima je baše hotel dolarje pri pregledu utajiti.

Uradni posel sta nazadnje rešila tako, da sta si pridržala od 159 odvzetih dolarjev znesek 90 dolarjev, ki sta si jih bratovsko razdelila in to seve odgovarjajoče šaržar: Rup 50 dolarjev, Dertnik pa 40. Medtem je nastopila noč in odlična uradnika sta naročila Mirčeviću, da mora iti spat baš v bližnji hotel Meran. Ker pa bi se medtem lahko Mirčević radi konfiskacije dolarjev kje pritožil, ga je iz gole »uslužnosti« spremljal v hotel podpreglednik Dertnik, ki je v hotelu še v polni skrbi za varovanja naročil vratarju: »Naj spi do 8. ure zjutraj, nakar pridem po njega in ga prevzamem«.

Mirčević pa je bil nad neprijetnim dogodkom tako preplašen, da v prvem mariborskem hotelu nikakor ni mogel zaspati in tudi ni hotel čakati prahodnega dne, ampak jo je s prvim nočnim vlakom pobrisal nazaj proti Beogradu, kjer je javil pri oblastvi, kakšna čudna reč se mu je zgodila v Mariboru z dolarji.

Obdolženca pa sedaj obadva zanikata krivdo. Rup pravi, da se mu je zdel Mirčević omejen, ali pijan; ves dogodek si je Mirčević, ki se je z dolarji malo prej vrnil iz Amerike, izmislil kot nekako »Čaršijsko pravljico«, denar pa je gotovo kje zapravil in si izmislil pravljico, da bi doma s tem opravičil svoj nenaadni povratek. Rup baše ni Mirčeviću ničesar vzel, ampak ga je samo oštel, ker je skušal utajiti dolarje. Dolarje pa mu je vse vrnil, ne da bi jih bil sploh preštel. Tudi Dertnik si baše ni ničesar pridržal. S carinikom Rupom se je radi tega ni sporazumel radi dolarjev, ker je med finančnimi in carinskimi organi napeto razmerje. Preiskava je dognala, da je Mirčević vse ukrenil, kar je potrebno za prehod državne meje, česar gotovo ne bi storil, če mu ne bi bili v Mariboru odvzeti dolarji od obtoženca.

Predsednik porotnega senata je bil danes vdes Guzelj, votanta dss. dr. Tombaž in okr. sodnik dr. Travner. Zapis-

nikar dr. Mlinar. Obtožbo je zastopal prvi drž. pravdnik dr. Jančič. Rupa je zagovarjal odvetnik dr. Stor, Dertnika pa dr. Repotec.

Rup sedi na zatožni klopi v kazniški obleki, ker služi v mariborski kaznilnici svojo 14mesečno kazen iz lanske carinske afere, Dertni je prispel v uniformi s svojega službenega mesta v Beogradu. Že pred pričetkom razprave in tudi tekom nje je sodni dvor zavrnil celo vrsto predlogov zagovornikov. Rupa je kaznilnica vidno zdelala. Govori počasi in tiho v razločni srbohrvaščini. Med jokom izpove, da je videl Dertnika v svojem življenju samo kritičnega dne v službi in pa danes na zatožni klopi.

Med razpravo je bilo prečitanih mnogo spisov in zapisnikov, od katerih so bili zlasti zanimivi oni iz Prilepa, kjer je bil zaslisan na sreskem poglavarstvu oškodovani Mirčević. V nekem zapisniku trdi Mirčević prav tako, kakor je navedeno v obtožnici, v drugem pa pravi, da je živel v zmoti, da ga torej nista obtoženca prav nič oškodovala in naj se postopanje proti njima ustavi. Ko pa je prišel meseca junija t. l. Mrčević osebno v Maribor je izjavil pred predsednikom senata in pred preiskovalnim sodnikom, da on tega drugega zapisnika nikdar ni napravil in da vztraja v polnem obsegu pri prvotni ovadbi.

Po ponovni odklonitvi nekih predlogov s strani odvetnikov zagovornikov je bilo ob 11.30 dokazovanje zaključeno in je sodni dvor predložil porotnikom vprašanje, sta li zakrivila obtoženca hudodelstvo zlorabe uradne oblasti. Sledili so govori prvega državnega pravdnika in zagovornikov, nakar so po pravem pouku s strani predsednika stavljeno jim vprašanje potrdili z osmimi glasovi glede obeh obtožencev. Rpu je bil obsojen na eno leto težke ječe, Dertnik pa na osem mesecev težke ječe.

Artur Rubinstein

K otvoritvenemu koncertu Koncertnega biroja Glasbene Matice v sredo, dne 5. oktobra.)

Rubinstein je rodod Poljak. Že kot šestleten dečko je dal prve koncerte, njegova izredna nadarjenost pa je nje gove učitelje navdajala z občudovanjem in z velikimi nadami.

Komaj deset let star je bil, ko je veliki J o a c h i m odkril na njem one globine talenta, ki napravijo pravega umetnika. Zavzel se je zanj, pozneje ga je predstavil tudi P a d e r e w s k e m u in na prigovarjanje slednjega, je poslal Joachim Rubinsteina dve leti pozneje na turnejo v Ameriko.

S turnejo začenja sijajna karijera Rubinsteina. Vrata v glasbeni svet so se mu na stežaj odprla. V triumfu je Rubinstein osvojil Evropo in Ameriko. Pridobil je meščanstvo mnogih velikih mest in je stalen gost najodličnejših plemenitašev.

V Parizu je nastopil Rubinstein prvič leta 1914. Spomladi leta 1923, je imel serijo koncertov v gledališču Champs Elysees ter s tem končnoveljavno pridobil zase simpatije razvajanega Pariza. Od tega časa naprej ni prešla niti sezona, da ga ne bi bil poklical Pariz in druga velika mesta Francije. Povsod je bil sprejet z nepopisnim entuzijazmom. Istotako so njegovi koncerti stalno na sporedu na Dunaju, v Berlinu, Londonu in drugih velikih mestih.

Časopisna poročila pravijo, da so i kritiki i publika Rubinsteina sprejeli povsod, kjer se je pokazal, kot boga. Njegove kritike izvenevajo brez izjeme v samih superlativih, najbolj pa vse povdajajo njegovo izredno tehniko in globino njegove duše.

Match Capablanca — Aliehin

Tudi šesta partija v Matchu med Capablancu in Aliehinom za svetovno šahovsko prvenstvo, ki je bila odigrana v četrtek, je končala po 41. potezi remis. Stanje je torej še vedno neizpremenjeno. Vsak je dobil po eno partijo, štiri pa so končale remis, torej 3 : 3 ali 1 : 1.

Mariborski in dnevni drobiž

Odhod naših poslancev v Beograd.

Danes in jutri odpotujejo vsi poslanci SDS v Beograd, da se udeležijo seje parlamentarnega kluba, ki se bo vršila v ponedeljek. Narodni poslanci dr. Pivko odpotuje že danes popoldne.

Stavbno gibanje v Mariboru.

Mestni svet mariborski je izdal sledeča nova stavbna dovoljenja: g. S. Koteriu za prizidek stanovanjskega trakta in delavnice k hiši v Mlinski ulici št. 29 ter gospej Silviji Rupnik za gradnjo eno družinske hiše na Betnavski cesti.

Udeleženci kongresa za mednarodni tujski promet v Mariboru.

Dne 5. oktobra ob 2 pop. se pripeljejo iz Rogaške Slatine v Maribor s posebnim vlakom udeleženci kongresa za povzdigo mednarodnega tuiskega prometa, ki se je vršil pred kratkim v Beogradu. Odličnim gostom priredi mariborska mestna občina v kolodvorski restavraciji zakusko, nakar se zunanji gostje ob 15.40 odpeljejo z dunajskim brzovlakom v svoje domovine.

Imenovanja pri oblastnem odboru.

Na oblastnem gradbenem odseku, ki ga vodi g. inž. Fišer, sta bila zadnje dni sprejeta v službo še dva inženjerja, in sicer gg. inž. arh. Jaroslav Černigoj in inž. gradb. Jože Lah, dosedanji asistent na ljubljanski tehnik.

Gospodarsko in politično društvo za Magdalenski okraj

ima danes, dne 1. oktobra ob 20. uri v gostilni »Pri Jelenu« pod mostom, redno sejo širšega odbora. Ker se bo nadaljevala razprava glede občinskih volitev, prosimo vse odbornike in zapupnike, da se seje zanesljivo udeležijo.

Delavni čas na glavni carinarnici v Mariboru

traja s 1. oktobrom dalje vsak delavnik od 8. do 12. in od 14. do 17. ure, le ob sobotah konča poslovanje že ob 16. uri. — Trgovski gremij. —

Ljudska univerza v Mariboru.

V nedeljo, dne 2. oktobra ob 2. popoldne izlet h prazgodovinskim spomenikom ob Pohorju. Zbirališče pri Veliki kavarni. Udeleži se lahko izleta vsakdo. — V ponedeljek, dne 3. oktobra ob 8. uri se zberejo vsi zainteresenti za tečaje iz slovenščine, srbohrvaščine, ruščine, kakor tudi za srednješolske predmete v svrhu določitve učnih ur. — V nedeljo, dne 9. oktobra pri lepem vremenu izlet z avtobusom v Rogaško Slatino, kjer bodo strokovnjaki razlagali vse naprave. Odhod ob 7.30 zjutraj, vrnitev ob 7.30 zvečer. Stroški za vožnjo sem in tja in obed okrog 50 Din. Ker je število udeležencev omejeno le na 26, se naj zainteresenti takoj prijavijo in plačajo 50 Din. —

Spomenik padlim junakom v Dravogradu.

Kolo jugoslovanskih sester v Dravogradu je pričelo s hvalevredno akcijo, da postavi na tamkajšnjem pokopališču dostojen spomenik našim junakom, ki so padli v bojih na koroški fronti. Mestna občina mariborska je podpela to plemenito akcijo, ki bo gotovo našla hvaležen odmev med ljudstvom, s prispevkom 1.000 Din. —

Mariborski gledališki abonenti.

ki še niso dvignili svojih izkaznic, se naprošajo, da jih dvignejo nadalje do 4. oktobra pri gledališki blagajni. V oktobru zapade že drugi obrok abonentov, pa se naprošajo gg. abonenti, da poravnajo eventuelne zaostanke, če gledališče nujno rabi denarna sredstva za tekoče izdatke. — Sprejemajo se še novi abonenti. —

Kabaret Evropa.

Društvo Skomoroh danes dospelo. —

1216

Poskus samomora.

V Studencih v Ciril-Melodovi ulici stanujoča zakonca Hinko in Julijana Kefer sta se sinoči hotela zastropiti na ta način, da sta pila z alkoholom zmešano minium-barvo za železo. Rešilni oddelek je — kakor je upati — še oba obupanca pravočasno pripeljal v bolnišnico. Vzrok samomorilnega poskusa bo najbrž težko gmotno stanje. Hinko Kefer je bil kot železniški uradnik suspendiran. —

Nevarna vožnja.

Jože Vidmar iz Št. Petra pri Mariboru je vozil s polja zvečer domov krompir in preklie. Naglo se je stemnilo, zavozil je v jarek ter si pri padcu zlomil desno roko. —

Ponesrečen težak.

Težak Anton Stupan iz Žablika pri Slovenski Bistrici si je pri nakladanju hlodov na posestvu Josipa Radiča v Zg. Polskavi zlomil desno roko. Nesreča se je zgodila na ta način, da so že naloženi hlodi začeli drčati in mu stisnili roko, ko jih je hotel zaustaviti in uravnati. —

Nesreča pri preši.

Mlada kočarica Terezija Vrečko iz Štatenbrega si je pri prešanju tako poškodovala levo roko, da je morala v bolnišnico. Preša je udarila nazaj in ji zdrobila par prstov. —

Aretacija nevarnega vlomilca.

Danes je bil aretiran drzen vlomilec France Grah, ki je bil šele pred mesecem dni izpuščen iz ječe. Znan je po vlomih, ki jih je lansko jesen izvršil v Mariboru, Ptuj in Celju. Ker so pri preiskavi našli pri njem večjo svoto denarja in si je v kratkem času po prihodu iz zapora nabavil novo obleko, čevlje in ostale toaletne potrebščine, se sumi, da si je pridobil sredstva na nepošten način. Pri njem so našli tudi cigaretno dozo, novo denarnico in nekaj avstrijskega in madžarskega denarja. Pri zaslišanju je izjavil, da se je mudil po odsluženju kazni v Avstriji, kar je vzbudilo sum, da je izvršil tam kako tatvino ali vlom, radi česar so bile o aretaciji obveščene tudi avstrijske oblasti. —

Zupančeva kolesa v Mariboru.

Včeraj je prispela iz Zagreba pošiljatev treh koles, ki jih je zagrebška policija izsledila in zaplenila v okolici Zaboka, kjer jih je znani kolesarski tat Zupane razpečaval za skromne denarje. Eno teh koles je bilo ukradeno v Ptuj iz Narodnega doma, drugo izpred finančnega ravateljstva v Mariboru, tretje pa v Wildenraunerjevi ulici. Razen tega je zagrebška policija ugotovila tudi, da je Zupane v Zagrebu ukradel pet koles, od katerih pa so doslej izsledili samo dve. —

Triglavan! Starešine in aktivni!

Danes ob 1/2 5. vsi na kolodvor k sprememu I. R. Mukolovecky-ja. Ob 8. zabavni večer pri Zamorcu. Vabljeni so tudi starešine drugih naprednih akad. društev. —

Oriuna Maribor

otvori v Narodnem domu plesno šolo 8. oktobra ob 20. uri. Prijave sprejema hišnik. K obilni udeležbi vabi odbor. —

1217

Prepovedan film.

Kakor poroča zagrebško časopisje, je prepovedala zagrebška filmska cenzura v sporazumu z vojaško oblastjo predvajanje velikega nemškega filma »Zemlja v plamenu strasti« katerega originalni nemški naslov je »Brennenden Grenze«. Motivacija prepovedi je baše silno napeta vsebina tega filma, ker so nekatere scene prikazane v taki napetosti, kakor jih še ni bilo videti na platnu. Ta film je imel biti že predvajan tudi v Mariboru ter je radi prepovedi izostal. 1218

KINO UNION Telefon 329. — Od sobote 1. do 5. oktobra Velikanski film v dveh delih, oba naenkrat:

Indijski grobni spomenik

Conrad Veidt, Mia May, Lia de Putty, Paul Richter, Olaf Föns, Erna Morena, Navadne cene Bernhard Götzke i. t. d. Navadne cene

Vstopnice v predprodaji v pisarni kina dnevno.

Šentlovrenška jezera

Kaj pravi ljudska pripovedka o njihovem postanku — Hudo bec in razuzdana ljudstva

V našem Kozjaku leže »Zlemberski ribniki«, ki mimo njih vodi sedaj skrbno zaznamovana pot izletnike, namenjene iz Maribora preko Sv. Urbana in sv. Križa na Ostri vrh k sv. Duhu; ti ribniki bi na vseznajše še zaslužili blesteče ime »jezera«. Vidi pa se, da jim je nadelo domače prebivalstvo in po njem tudi graščaki sedaj razpadlega Zlemberskega gradu pravilno in točno ime; kaj imajo za poklicane in nepoklicane ribiče rib v izobilju. Pohorska jezera pa nimajo rib; niso ribniki; ljudstvo jih rajše imenuje oči ali okna nego jezera. So resnično okna in oči; osrčje orjaškega Pohorja gleda skozi nje proti sinjemu nebu in širni svet na vse strani; gorko solnce pa ga s svojimi pekočimi žarki zkozi nje ogreva in pomlaja, da se ne postara in tako večnomladi ostaja vabljivo za vse, ki imajo srce in čut za naravo.

Narava jih je skrila, kakor da bi ne bila želela, da jih najde kdorkoli, kakor da bi ne hotela privoščiti sijajnega in ob enem milega pogleda nanje; težko jih izslediš, tudi če si — po večurni poti s Klopnega vrha čez Pesek, Roglo in Vitanisko planino — že na Volovski planjici v njih najbližji bližini in tu pričneš, blodeč gori in doli, vse križema stikati in jih iskati. Pa tudi hvalevrednemu prizadevanju onih, ki so z belim in rdečim čopičem hoteli zaznamovati pot in smer do njih, so se znali izmakniti. Ko namreč po zaznamovani poti dospeš do obširnega, nenavadno visokega, temnozelenega ruševja, namah nepričakovano izgine vsaka vidna sled markacije, da ne veš, ne kod, ne kam. Baš tu pa te popelje, pod skoro neprodornim rušenjem skrita, tam, kjer bi se je najmanj nadejal, steziča v sredino razprostrane planote, pokrite z nepreglednim in komaj prehodnim ruševjem. Samo po tej nezaznamovani steziči, prepreženi z dolgim, potlešnim vejevjem ruševja, ki pa postaja tem nižje, čim bolj se bližaš sredini z jezermoreš se dokopati do njih, skokajoč od blazine do blazine zibajočega se šotnega mahu ali poganiajoč se ob tleh od veje do veje.

Planota, ki jo krasi Šentlovrenška jezera, nad dva kilometra dolga, ni dosti nižja od Črnega vrha, najvišje razgledne točke celega Pohorja, pa nam nudi vseokrog obširen in krasen razgled, zlasti na bližnji Kozjak. Vendar oko rajši uživa pogled na ta čudna

jezera. Sedem jih je: eno manjše kakor drugo, vsa pa okrogla, mirna, tiha kot začarana, temna, obdana z mehkiimi blažnicami, ki te vabijo, da se vležeš in občuduješ te pravilne čudeže narave. Mirno jih lahko občuduješ; k večjemu, da te moti kak preglasen močvirnik.

Največje, Veliko ali Črno jezero, je res majhnemu ribniku podoben in bi za silo za majhen čolnč imelo prostora; izgleda, kot da je nastalo iz dveh zraslih: na eni strani prodira v jezerce šota v obliki majhnega polotočka, tako da misliš, da imaš pred sabo slabo velikanske podkve.

Če pregledamo, ob jezerih stoječ, vso obširno, z rušjem poraslo planoto, takoj vidimo, da je moralo biti nekdanje eno samo, veliko pravo jezero, ki se je sčasoma večinoma izsušilo in porastlo. Le na sedmih mestih ta proces ni še dospel do kraja: to so Šentlovrenška jezera.

Šentlovrenška jezera niso samo znana oboževalcem našega Pohorja. Kako globoko je posegel njih sloves v dušo naroda, kaže ljudska pripovedka, ki jih je v živi narodni domišljiji spravila v zvezo z Dravsko dolino in z Mariborom, kakor je pajčolan starodavnega ljudskega izročila spojil tudi Ribniška jezera z oddaljeno cerkvico sv. Urše na Plešivcu.

Tam, kjer sedaj leže Šentlovrenška jezera, se je nekdanj dvigal strm in oster gorski vrh. Bajna samota ga je obdajala; doli v dolini med Pošto in Slovenskimi gorami pa se je razprostiralo veliko mesto z bogatim, toda brezbožnim in razuzdanim ljudstvom. In tako je hudič jedva čakal na trenutke, ko mu Bog izroči mesto, da ga kaznuje. Ko dobi ta ukaz, zgrabi oni strmi vrh in odhiti z njim proti mestu v dolini; z njim hoče zajeziti Dravo pod mestom, da bi se tako poplavilo in potopilo. Toda pri Pekrah, že v dolini, pod Pohorjem, ga prehiti čas: ura bje dvanaest, hudobec zgubi svojo moč in odkrnjeni gorski vrh sam obleži v dolini. To je Kalvarija pri Pekrah. V globokih jamah pa, ki so začele režati pod odkrnjenim vrhom, so nastala — Šentlovrenška jezera.

Kdor hoče videti čarobno, visokopohorsko sliko, naj obišče Šentlovrenška jezera; tja je sicer dalje in naporneje nego k Zlemberskim ribnikom; a je tudi užitek lepši in trajnejši.

Jubilej esperantskega gibanja

Slovenska noša na letošnjem kongresu v Gdanskem — Spominski hrast za 40letni jubilej

Živimo v dobri radia, aeroplanov in filma, v času, v katerem je moderna tehnika skoroda odstranila časovne in krajeve meje na naši zemlji. Jasno je, da mora ob tem razvoju vprašanje enotnega mednarodnega jezika postati aktualno in dokazujejo uspehi, ki jih je v zadnjih letih po vojni doseglo esperantsko gibanje, da se tudi že širša, praktično misleča publika živo zanima za ta pokret. Vse večje radiopostale sveta razpošiljajo esperantske tečale, mednarodni kongresi učiteljev, delavcev, znanstvenikov in vsa večja mednarodna združenja propagirajo esperanto.

Esperantsko gibanje je pa v prvi vrsti tudi idealno gibanje, ki zasleduje cilj pacifikacije sveta, na podlagi enotnega nevtralnega jezika in v tem oziru so za to gibanje največjega pomena mednarodni esperantski kongresi, ki se od leta 1905. dalje vrstijo skoro vsako leto in na katerih so po svojih odposlancih zastopani vsi kulturni narodi.

Za letos se je glasilo geslo za 19. svetovni kongres esperantistov »Gdansk«. Od vseh strani so prihajali zastopniki esperantistov, iz 35. držav v to staro Hansa-mesto, ki se s ponosom imenuje severne Benetke. Bila je pisana, živa slika, katero so nudile starodavne mestne ceste. Mnogo posetnikov kongreso je prišlo v narodnih nošah. Zastopane so bile Japonke, pisane, bogato

vezena noša Čehinje, narodna noša švedskega kmeta in Bulgara in last not least tudi slovenska narodna noša (gorenjska), ki je med drugimi vzbudila splošno pozornost. Slovenski zastopniki na kongresu se je ponovno pripetilo, da so lo ljudje nagovarjali na cesti in izražali svoje občudovanje nad našo krasno narodno nošo.

Mesto Gdansko je storilo vse, da bi se gostje v njem počutili čimboli udobno. Morska kopališča v okolici so dala svoje prostore esperantistom gostoljubno na razpolago, ne da bi zahtevala običajnega obolusa. Lokalno časopisje je navdušeno pozdravljalo esperantiste in največje lokalno glasilo »Danziger Neueste Nachrichten« je celo dnevno priobčevalo program kongresa v esperantskem jeziku in priredilo posebno izdajo v esperantsčini. Istotako so tudi domače tiskarne z različnimi darili gostom izkazale svojo pozornost. Berlinska tiskarna »Tri-Ergon« je celo vsakemu udeležencu kongresa podarila tri gramofonske plošče z esperantskimi govori prominentnih esperantistov.

Tradicijo zadnjih esperantskih kongresov je nadaljeval letošnji kongres s prireditvijo takozvane poljne utverze, na kateri so znani znanstveniki pre-

davali o aktualnih znanstvenih vprašanih v poljudni obliki.

Samo ob sebi umevno pa je, da kongres ni imel le namena, da združuje esperantiste vsega sveta k vsakoletnemu praznovanju, ampak so se v različnih odsekah vrstile seje, da se ugotovijo smerice za nadaljnje delovanje v korist kot ideji enotnega nevtralnega jezika kot sredstva za mednarodno sporazumevanje.

Udeleženci kongresa so prinesli s seboj v svojo domovino najboljše spomine na skupno delo. Esperantsko gibanje je v zadnjih letih zavzelo že velik obseg. Vendar pa je vse šele v razvoju, tako, da esperantisti za neopučenega opazovalca skoro izginjajo med v splošnem apatično in vsakemu novemu stremljenju a priori nenaklonjeno publiko. Če je pa naraščajoča uporaba esperanta v praktičnem življenju dokaz za nužno praktično potrebo takega lahkega mednarodnega občevalnega sredstva, so esperantski kongresi in živahno delovanje esperantskih organizacij dokaz, da v mnogih in v najboljših ljudeh na vsem svetu živi idealna pacifiistična ideja esperantizma, kakor jo je propagiral ustanovitelj esperanta, dr. Zamenhof.

Bilo je v nedeljo, dne 31. julija, ko so se udeleženci kongresa sestali v Zoppotu, blizu Gdanskega, da vsadijo hrast v spomin 40letnega jubileja esperantskega gibanja. Iz vseh delov sveta so esperantisti prinesli s seboj grudo iz svoje domovine ter jo položili h koreninam drevesa. Župan mesta Gdanskega je ob tej priliki v navdušenem govoru poudarjal, da so si esperantisti na ta način pridobili drugo domovino; in res je, da so esperantisti dediči vsega sveta, utemeljitelji nove generacije, ki jo bode morada šele v daljnji bodočnosti videl nov, boljši svet.

Prišel je zadnji večer, še enkrat so se zbrali esperantisti v čarobno razsvetljeni slavnostni dvorani. Zastopniki posameznih narodov so še enkrat pozdravili navzoče s kratkim govorom v svojem narodnem jeziku in nato nadaljevali v esperantu. Tudi slovenski jezik je bil zastopan. Še enkrat je zadonela v dvorani esperantska himna »En la mondon venis nova sento...«, navdušenje je doseglo svoj višek in drugi dan... še zadnji pozdravi in »Je revido en Anvers«.

V. L.

Vpliv nikotina na umrljivost otrok.

V newyorškem društvu za medicinsko-fizična raziskovanja je imel pred dnevi profesor dr. Chancey Barber znanstveno predavanje pod naslovom »Madame Nicotine«. V predavanju je zabil, da matere, ki kade, ubijajo svoje otroke. V resnici se opaža med otroci, katerih matere se udalajo kajenju, znatno večja umrljivost. Nikotin zastuplja živčni sistem, ki je pri ženskah itak slabejši, kakor pa pri moških, radi česar se pri ženskah čisto opaža delirium tremens radi nikotina. Dr. Barber je zaključil svoje predavanje s točno statistiko, da 60 odstotkov otrok, ki jih roče matere nikotinstke, pomre predno dopolnijo drugo leto.

Rigoroznost ameriških oblasti.

Mlado damo, ki je v poslednji dobi živela v Zedinjenih državah, bodo tamkajšnje oblasti izgnale iz enostavnega razloga, ker je sledila glasni senci in se poročila. Gospa Domenica Caseio, soproga znanega italijanskega zdravnika, ki se sodnim potom zavzema za ameriško državljanstvo, je prišla v Združene države, z namenom, da poseže Columbia-vseučilišče. Kot dijakinja ji je bilo dovoljeno bivanje v Ameriki, ne glede na kvoto italijanskih priseljencev. Toda študentka je prekinila študij in se poročila, s čemer je po mnenju oblasti izgubila pravico univerzitetnih slušateljic — ali pravico za bivanje v Ameriki, čeprav ima namen nadaljevati študije.

Sport

ISSK Maribor — SD. Rapid

Finale za pokal poškodbenega fonda.

Jutri popoldne ob 1/16. se bo vršila na igrišču ISSK Maribora zaključna tekma za prehodno darilo LNP-a — za pokal poškodbenega fonda. Za finale sta se plasirala najostrejša protivnika SK Maribor in SD Rapid, ki se že dolga leta trdovratno borita za vodilno pozicijo v našem nogometu. »Rapid« si je sicer za leto 1927 priboril prvenstvo oblasti, vendar je po dosedanjih izgledeh »Maribor« na tem, da si tokrat zasigura prvenstvo, kar bo jutrišnja tekma tudi dokazala. Gotovo je, da je »Maribor« v jesenski sezoni tehnično in taktično napredoval, ter si v znatni meri izboljšal izglede, dočim pri »Rapidu« ni bilo opaziti običajne agilnosti, kar pa ne izključuje možnosti, da si odporno in borbena moštvo s prodorno igro tudi lutri ne izvojuje zmage.

Jutrišnja tekma je smatrati za preizkušnjo katere izid bo gotovo merodajen za izid jesenske prvenstvene tekme, v čemer leži glavni vzrok živahnega zanimanja, ki vlada za prireditve.

Sodil bo g. Nemeč.

TSK. Merkur — SK. Svoboda

Otvoritev jesenske prvenstvene sezone.

Letošnja jesenska prvenstvena sezona pričinja sicer nekoliko kasneje kot običajno, vendar je spričo poostritve konkurence, katere vzrok je ustanovitev petega kluba, zanimanje za prvenstvene prireditve narastlo. Jutri ob 14. bosta odigrala prvo prvenstveno tekmo Merkur in Svoboda ki sta se v formi drug drugemu močno približala, tako da je trenutno nemogoče sklepati na izid. — Vztrajnejše in požrtvovalnejše moštvo si bo priborilo točke, dočim bo premaganec po dosedanjih izgledeh definitivno potisnjen na zadnje mesto v tabeli, kajti dvomimo, da bo »Železničar« v prvenstvenih tekmovanjih podlegel kateremu izmed jutrišnjih nasprotnikov. Težišče jutrišnjega srečanja bo temeljilo predvsem na prizadevanju, odvrniti nevarnost poslednjega mesta v tabeli, kar nam jamči, da bo prireditve zavzela živahen in zanimiv potek. Sodil bo g. Frankl.

ISSK Maribor — nogometna sekcija

Jutri nastopijo tri garniture v sledečih postavah: Prvo moštvo: Genet; Koren; Košenina; Hreščak I, Kirbiš, Prevotnik; Čmrl, Hreščak II, Pavlin, Vodeb, Bertonec. Rez.: Hribar; Novšak, Pliberšek, Janžekovi, Bolte, Tomac; Laznička, Cizel, Priveršek, Müller, Laznička I. — Mladina: Ornič; Sever, Mulej; Pezdikeč, Najžar, Rado; Pezdikeč, Kopic, Jug Konič, Bačnik. Za stranskega sodnika pri glavni prireditvi se določa gosp. Forstnarič.

Jesenske konjske dirke na Teznu.

Jutri popoldne ob 1/15. se bodo vršile na Teznu zanimive jesenske konjske dirke tukajšnjega dirkalnega društva. Po prijavah sodeč se bo dirke udeležilo veliko število konkurentov, kar jamči za izredno ostro konkurenco. Razen domačih konj bodo tokrat dirkali tudi trije konji iz Avstrije. Tezenske dirke, ki so po obsegu in brezhitni izvedbi pridobile na ugledu ne le doma, temveč tudi v inozemstvu, vzbujajo v konjerejskih in ostalih sportskih krogih veliko zanimanje in le računati z zadovoljivim obiskom.

Nazadovanje porodov v Avstriji.

Po statističnih podatkih iz leta 1926. je opaziti, da rojstva v Avstriji močno nazadujejo. V sedanjih pokrajinah avstrijske republike je število porodov od leta 1913. padlo od 5.4 promilov na 3.9. Številka se je močno približala francoski statistiki. Porok je bilo v letu 1926. 45.877, dočim jih je bilo leta 1925. 48.688. Lani se je rodilo 127.245 živih otrok, dočim je število rojstev v letu 1913. znašalo 135.477. Na Dunaju so porodi nazadovali za 1.2 promile.

KINO APOLO

Film neopisljive krasote in umetnosti!

„Vstajenje“

Palace Del Rio

po romanu Leva Tolstaja

Red in Rocqua

Mož brez bolečin

Noge si približa na tla — Proizvajanje krvavečih ran s samovoljo

Beseda čudež je v zadnjem času prav pogosta v besednjaku vsakdanjega življenja. Mnogi jo sicer izgovarjajo s skeptičnim nasmehom, ne vedo pa ne ure, ne dneva, ko se lahko znajdejo pred pojavi, katerim ne morijo drugače reči, kot »čudno, čudež«. Z mističnim in vsem čudnim, ki se dan na dan čita, bi se še prišlo na kraj, če ne bi bilo poleg toliko zatrdil in dokazov, da so bili čudni pojavi temeljito preiskani in da se ljudje, ki se nikakor ne dajo osumiti za praznoverce, kakor n. pr. strogi znanstveniki, nahajajo pred veliko uganko.

Besede ekstaza, histerija, moč volje itd. ne povedo dosti, ker opisujejo ne navadne prikazni brez tolačenja izvora. Zdravniki, ki so toliko opazovali stigmatizirano Terezijo Neumann v Konnersreuthu, imajo sedaj še večjo uganko v osebi šlezkega rudarja Diebla.

Diebel se je že lani prijavil nekemu vratislavskemu varietetu s trditvijo, da zna vse to, kar kažejo po svetu razni indijski fakirji. Svoje trditve je tudi dokazal. Po vseh delih telesa se je pustil rezati, prebadati in celo žgati brez vsake kapljice krvi in brez vsakega znaka bolečin. Ob posebni točki svojega programa si je z dolgim močnim žrebljem približal noge k tlom ter se pri tem obnašal, kakor pri najenostavnejšem opravilu. Pozneje se je dal približati za dalje časa tudi na veliko leseno stojalo. Zdravniki so se hitro začeli zanimati za ta fenomen in so moža tudi pridobili za dolgotrajne in temeljite znanstvene preiskave.

Diebel je nehal stalno nastopati v varietetih in se je večinoma družil z zdravniki in znanstveniki, ki so se prepirali, da je mož obdarovan s tako silno voljo, da ne zaustavlja samo vseh bolečin, temveč tudi krvavljenje in vse druge posledice ran. Diebel, ki je svoje ime spremenil v Sin-Dolor (mož brez bolečin), je razložil, da je nadnaravno moč svoje volje odkril v ruskem ujetništvu. Iz ujetniškega taborišča je utekel, a so ga po kratkem begu zopet ujeli in mu napovedali najhujšo kazen. V strahu pred Sibirijo, pred palicami in bogzna pred čem še vse, si je v samomorilnem namenu prerezal žile na roki. Ko mu je kri že na vso moč tekla, se je pa mesto smrtno, zbudila življenska želja in je v skrajni

napetosti vse mogoče poskušal, da bi kri zopet ustavil. Vsak poskus je spremljala najsilnejša misel: kri se mora ustaviti, hočem živeti! — Naenkrat je zgubil zavest in ko se je zdrnil — kri ni več tekla. Tedaj mu je šinilo v glavo, da je z mislijo in voljo ustavil kri. Odkrito voljo je na sveži rani še parkrat preizkusil. Če je hotel, je kri tekla, če ni hotel, se je pa takoj ustavila. To ga je navedlo k poskusom, da je lahko končno napravil vse, kar je videl pri fakirjih.

Sin-Dolor si je nedavno ogledal stigmatizirano Neumann in izjavil zdravnikom, da si upa z močjo volje na svojem telesu dobiti enake rane, kot jih kaže stigmatiziranka v Konnersreuthu vsak petek v svoji ekstazi. Te dni se je izvršil ta poskus v navzočnosti zdravnikov in znanstvenikov. Sin-Dolor se je vsedel k mizi ter si približal levo roko na mizno ploščo. Pustil je, da teče proti običajni kri ter izjavil, da bo krvavečo rano z močjo svoje volje premestil na desno nogo nad kolonom. In res, po preteku 10. minut je postajala koža na označenem mestu vedno bolj rdeča in po še par minutah se je pojavila tudi kaplja krvi. S tem so poskus prekinili. Sin-Dolor je trdil, da bo v par tednih z vežbanjem volje in telesa lahko pokazal rane, kjer jih bo hotel. To ni več čudno po poskusih, ki jih je doslej izvajal v Berlinu. Brez vsakega mehaničnega sredstva je namreč na poljubnih delih telesa dosegel rdeče proge. Vse številke, ki so jih navzoči zdravniki navedli, je po vrsti označeval s takimi rdečimi progami. Včasih je mesto prog kazal tudi otekline, ki so po kratkem času brez sledu izginile.

Ali je to histerija, čudež, moč volje ali kaj drugega, ni največjega pomena. Najvažnejše in najzagonetnejše je to, da se je večina fenomenalnih poskusov izvršila pod naistrožjo znanstveno kontrolo in da je bila vsaj tedaj vsaka prevara izključena.

Iz zrakoplovne preteklosti

Ljudje današnje dobe niti ne sanjajo iz kakšnih fantastičnih načrtov se je razvilo današnje zrakoplovstvo. Zgodovinsko je ugotovljeno, da se je že slavni slikar Leonardo de Vinci ukvarjal z zrakoplovskimi načrti. Zapustil je

nešteto rizb in skic svojih letalskih modelov. Izdelal je tudi letalo, katero je pa sam uničil, ker se je nestrpni njegov učenec pri letalskem poskusu smrtno ponesrečil. Po zapuščenih skicah se da soditi, da je veliki umetnik temeljito študiral fiziko ter da v svojih načrtih ni bil daleč od bistva današnjega zrakoplovstva.

Zgodovinsko ugotovljeno je tudi, da je pred dobrimi 400 leti v Rusiji pod vladjo Ivana Groznega neki nemški priseljenec izumil krila za spuščanje iz velike višine, podobna današnjim zrakoplovskim padalom. Divji car se je na tem poskusi nekaj časa radoval, nazadnje je pa dal ubiti pilota in uničiti njegovo iznajdbo kot čarovnijo.

Leta 1810. je pa francoski fizik Robertson napravil načrt balona in zrakoplova, ki je precej daleč za poskusi in modeli Leonarda da Vincija. Ta fizik je prirejal sicer stvarna predavanja o elektriki, v kolikor je bila tedaj znana, imel je pa še druge zelo fantastične načrte. Tako n. pr. je iskal tudi čarobno svetilko. Zrakoplov njegovega načrta je obstojal iz velikanskega balona iz impregnirane svile v premeru kakih 50 metrov. To je za 14 metrov več od največjega zračnega balona, ki so ga razkazovali leta 1878. na pariški svetovni razstavi.

Ogromni zračni balon naj bi nosil pravo ladjo, pritrjeno na balon z močnimi vrvmi iz najboljših svile. Na to ladjo je hotel spraviti vse, kar se mu je zdelo potrebno za zračne potnike. V svojem načrtu je namestil najprej na tej z balonom zvezani ladji velik sod vode, zraven kuhinjo, prostore za potnike, mehanike, ključavničarje in celo za zvezdogledce. Napravil je prostor celo za kapelico z orglami. Da bi zračni balon lažje nosil veliko ladjo, je postavil tudi jambore z ladi. Okrog balona si je pa zamislil še posebno galerijo. Na tej galeriji naj bi bilo pomožno osebje s posebnimi pripravami za regulacije s kislim napolnjenega balona. Na balon je obesil celo za vsak slučaj manjše pomožne balone in na galeriji so bila pripravljena tudi padala za skrajno silo.

Stvarni poskusov pa s tem modelom niso delali. Robertson sam najbrž tudi tega ni pričakoval, ko je razlagal svoje poskuse zaključil v besedah: »To podajam vsem učenim družbam Evrope v prvi vrsti le v vspodbudo, da je vsako razmišljanje o zrakoplovstvu več vredno in tudi cenejše, kot pa razmišljanje o vojni ladih.«

Ahmed Seid Eddin toži Anglijo

Egiptovski princ Ahmed Seid Eddin, čegar sestra je poročena s sedanjim egipčanskim kraljem Fuadom, je že dalj časa sprt s svojo rodbino in trdi, da so ga svoječasnno siloma spravili v umobolnico. Bil je interniran na Angleškem, toda mladi princ je nenadoma izginil iz umobolnice, kar je vzbudilo precejšnjo senzacijo. Kmalu za tem so doznali, da je dobil turško državljanstvo in da bo obtožil angleško državo radi nasilja, ki ga je zakrivila nad njim. Zahteval bo štiri milijone funtov šterlingov odškodnine. Princ je bil 25 let v blaznici v Londonu, kamor so ga spravili njegovi sorodniki. Bil je namreč obsojen na 7 let ječe. Po dveh letih ga je težko obolel in zdravniki so ugotovili znake umobolnosti. Kaznovan je bil radi revolverskega napada na svaka, kateremu je očital, da je s svojo ženo, Ahmedovo sestro, slabo ravnal. Za časa njegove odsotnosti je njegovo ogromno posestvo upravljal angleška vlada. Letni dobiček je znašal nad 200 tisoč funtov. Razen povračila dohodkov zahteva princ tudi odškodnino za slabo upravo na posestvu, v znesku 4 milijone funtov.

Bivši milijonar pred sodiščem radi beračenja.

Pred nürnberškim mestnim sodiščem se je zagovarjal radi beračenja 61letni P. Galtow, nekdanji milijonar. Kot dedič bogatih starišev, je ustanovil veliko žitno podjetje, katero mu je vrglo milijon mark dobička. Slabe špekulacije so ga stale mnogo denarja, največ ga je izgubil za časa inflacije. Ko je popolnoma obubožal, so mu preskrbeli znanoskrbo v bolnici »Sebastian«, kjer je dobival tudi miloščino v iznosu 15 mark mesečno. Ker mu to ni zadostovalo niti za najskromnejše potrebe, je prosil pomoči svoje premožne prijateljice, za skromne mesečne podpore. Prijateljica so njegovi prošnji ustregli in novo »bogatstvo« je vzbudilo zavist njegovih kolegov-siromakov, ki so ga radi beračenja prijavili oblastim, radi česar se je moral propadli milijonar zagovarjati pred sodiščem. Razpravi so prisostvovali in gledni nürnberški meščani, ki so izjavili, da so mu drage volje priskočili na pomoč, ne da bi njegova pisma smatrali za beračenje, kar je bivšega milijonara rešilo kazni.

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občin: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglaševanje: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Pozor!

Naznanjam cenj. občinstvu, da imam najboljšo blago za nove čevlje. Prevzamem vsakovrstna popravila najceneje. Na primer: spredniki, box fini Din 100, moški toplanci Din 35—40, ženski toplanci Din 20—30. Če boste enkrat poizkusili, se boste prepričali, da je češko blago res dobro blago. Za vsako delo garantiram. Priporočam se Ciril Lovc, čevlarski mojster, Maribor, Glavni trg 4, na dvorišču. 1210

Dražba.

Dne 3. oktobra ob 9. uri predpoldne se vrši na postaji Maribor, gl. kolodvor v brzoovoznem skladišču javna dražba naklenih predmetov. — Postaja Maribor, gl. kol. 1202

Lokale,

tudi v I. nadstropju, išče odvetnik. Naslov v upravi lista. 1203

Volčji pes.

se je zatekel. Lastnik ga dobi v moški kaznilnici pri pazniku Kovič-u. 1205

Lepa meblavana solučna soba

to posebno vhodom in električno razsvetljavo, v središču mesta se odda solidnemu gospodu. Naslov v upravi lista. 1206

Marljiva šivilja

gre šivat na dom perilo, obleko in drugo po zelo nizki ceni. — Naslov v upravi »Večernika«. 1177

Zastopstvo »Marstana«.

Tudi Maribor in večji kraji. Prednost: garancije zmožni. — Ponudbe: »Marstana«, Koroška c. 10. Maribor. 1207

Hišnim gospodarjem

in vsem imeteljem odvisnih stanovanj, praznih sob, lokalov na razpolago velika izbira reflektantov. Prijave sprejema brezplačno »Marstana« Maribor, Koroška cesta 10. 1208

Dijak se sprejme na stanovanje

in hrano. Naslov v upravi »Večernika«. 1209

Vulkanizacija

kupi stare auto plašče in zračnice. — Albert Cigoj, Kopitarjeva 11, Maribor. 1200

Vsakovrstne nogavice,

kakor flor, svilene itd. v vseh barvah, popravi v najkrajšem času pletarna M. Vesjak, Maribor, Vetrinjska 17. 1214

Lepi lokal

spособen za vsako obrt, posebno za delikatesno trgovino s točilnico s I. novembrom za oddati na ugodnem mestu v Pobrežju. Zraven spada lepo stanovanje obtoleče iz velike sobe in kuhinje, vse elektr. razsvetljeno. Ponudbe na upravo pod: »Nasipna ulica«. 1204

Stari klavirji

se dobe na posodo za 75—100 Din mesečno. Gosposka ul. 56. L. 1180

Angleško in nemško

podučnje ter prestavlja F. Hanss, Cankarjeva ul. 14, II. 9. 1201

Majhno trgovino

ali lokal v Mariboru ali okolici vzajem takoj v najem. Pristopim tudi kot družabnica s sodelovanjem. Ponudbe pod »Agilna« na upravo lista. 1215

Germisan

naiboljšo sredstvo za luženje semen. 18% raztopine zadostuje za zavarovanje proti sneti in bilnim boleznim. Dr. Jenčič, Maribor, Kopitarjeva 6. 1213

Iščem službe

strežnika ali sluga. Sem zanesljiv in imam dobra spričevala. Naslov v upravi. 1212

1 ali 2 gospoda

dobita stanovanje z ali brez hrane. Naslov v upravi lista. 1211

Prodajam moško kolo,

tri zimske površnice in pisalni stroj. Sodna ul. 25 vrata 11. 1181

Stanovanje

1—2 sob s kuhinjo in pritliklinami se išče za takoj v Mariboru. Naslov v upravi. 1228

Abonenti

se sprejmejo na prvovrstno domačo hrano mesečno 400 in 450 Din, po letovniku 600 Din. Kosilo 10 Din, večerja 7 Din. Dnevno ražnjiči in ševapčići od 17. ure dalje. — Cenj. občinstvu se priporoča za obilen obisk 1189

Restavracija Hotel Kosovo.

Dijak ali mlad gospod se sprejme na hrano pri boljši družini. 1190

Priznana izvrstno kisle zelje

priporoča M. Berdajs, Maribor, Trg Svobode. 1178

Francoščina.

Lecons, theorie et pratique donne dame russe. Vojašniški trg 2. Personnellement 10.—12. et 18.—19. heures. 1168

Dve krasni cipresi,

kamnit nagrobni oval in železna nagrobna ograja se ugodno odda. Naslov v upravi lista. 1172

Išče se pošten kompanjon

za popolnoma novo vrsto lesne industrije v malem obsegu, vendar dobičkonosno. Kapitala treba 50.000 do 100.000 Din. Ponudbe pod »D.D.« na tajništvo SDS. Cankarjeva I, Maribor. 1179

Meblovana soba

s posebnim vhodom in električno lučjo se odda 1 ali 2 gospodom. Betnavska c. 18 I. vrata 33. 1226

Trgovskega učenca

s potrebno predizobrazbo sprejme takoj modna in galanterijska trgovina Slavko Černetič, Maribor, Aleksandrova cesta št. 23. 1184

Miren zakonski par

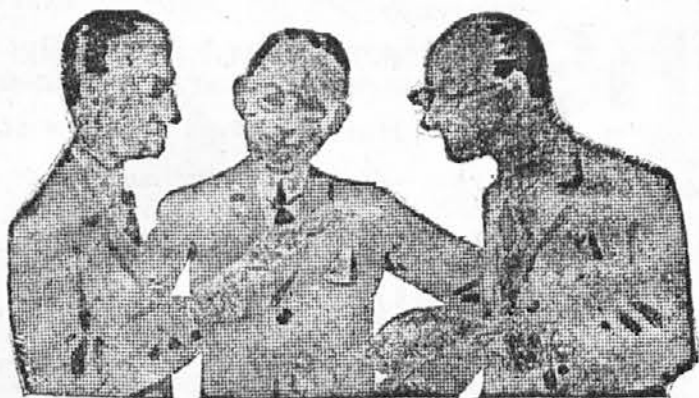
išče s 1. novembrom t. l. stanovanje obtoleče iz sobe in kuhinje. Naslov v upravi lista. 1188

Specijalna delavnica

za črkoslikarstvo in soboslikarstvo. Fr. Ambrožič, Grajska ul. 2, Maribor. 1119

Knjige veže

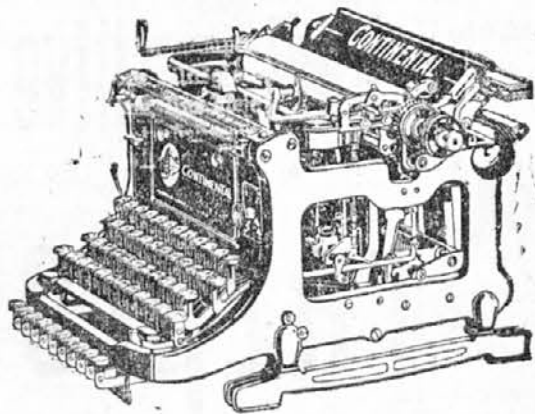
od priproste do umetniško dovršene veže solidno in ceno atelje za umetno knjigoveštvo Miho Vahtar, Maribor, Gosposka ul. 24 in 37. 1182

Strokovnjaki so se zedinili, da je

PISALNI STROJ

„CONTINENTAL“

v primeri z drugimi nedosegljiv

Samoprodaja:

IVAN LEGAT

specijalist za pisarniške stroje

MARIBOR, Vetrinjska ulica 30

Telefon int. 434

1227

Pohištvo

Priporočam svojo veliko zalogo **jedilnic, spalnic, otoman, divanov, madrcev, klubskih garnitur, sobe za gospode od priproste do najfinejše izdelave.** — Zaročenci imajo posebne ugodnosti. 1220

Ernest Zelenka

Maribor, Ulica 10. oktobra št. 5

Oglejte si naše krasne izložbe!

Moderno urejena mehanična delavnica

z električnim pogonom za popravila navadnih in motornih koles s posebnim oddelkom za popravila šivalnih in pisalnih strojev, otroških vozičkov, gramofonov itd. itd.

Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14

1233

se cenj. občinstvu najtopleje priporoča.

Franjo Lah

trgovina z manufakturnim blagom

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega manufakturnega blaga po najnižjih cenah

Maribor, na vogalu Vetrinjske in Jurčičeve ul.

Meščani! Pozor!

Danes in jutri

pojedina jetrnih in krvavih klobas v staroznani gostilni Kirbiš na Aleksandrovi cesti 79.

Za žejo po klobasah je preskrbljeno z najboljšim vinčkom. — Za obilen obisk se priporoča

1223

Ivana Dolničar, gostilničarka.

Velika tatvina in poškodba

na blagu bi se zgodila, ako bi ležalo razno manufakturno blago, blago za plašče, obleke, perilo itd. kar na cesti, zato dobite istega v vsaki boljši manufakturni trgovini, a znano je, da najboljšje in najcenejše bodele postreženi pa le pri trdkih

M. FELDIN, MARIBOR

Grajski trg 1

Vetrinjska ulica

kjer se kljub občutnim porastom cen na bombažnem trgu še v nadalje prodaja vse vrste manufakturno blago po prejšnjih nizkih cenah. To le dokler traja stara zaloga. 1224

Hitite in izrabite to ugodno priliko!!

Naznanjam cenj. gostom, da sem prejel iz Dalmacije prvo pošiljatev

novoga mošta.

Vsak dan morske ribe. Topla in mrzla jedila. Sprejemajo se abonenti. — Priporoča se

Cafuta
Jadranska klet

1174

Baterije

za žepne svetiljke na debelo in drobno pri

Drago Rosina
Maribor, Vetrinjska 26

KARO
MARIBOR
KOROŠKA CESTA 19

Specijaliteta: Nepremožljivi jesenski in zimski čevlji!

1232

Odvetnik
dr. Karl Kieser

je otvoril svojo lastno pisarno v

Mariboru, Aleksandrova cesta 14

I. nadstropje

(v Schmiedererjevi hiši), — telefon šte. 242. 1231

PRODAMO
večjo množino
MAKULATURNEGA PAPIRJA
kilogram Din 4.—
Več se izve v upravi Večernika. 1U

Če hočete biti dobro postreženi, kupite

Krzno

plašče, jopice, lisice, najboljše krznarske izdelke pri

Leop. Schreiner, krznar,
Graz, Luegg. (unter den Arkaden)

Cene nizke.

1230

Lastna delavnica.

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem prevzela s 1. oktobrom t. l. staro znano

gostilno „Tržaški dvor“

na Tržaški cesti št. 44

Skrbela bom, kakor vedno, da bom imela pristna štajerska vina ter dobro domačo kuhinjo. — Za meščane kratek in lep popoldanski izlet! — Vsako nedeljo koncert priljubljenega tria „KUKA“.

Za obilen obisk se priporoča

Katra Steklih, roj. Zupan

1219

V soboto, 1. oktobra

OTVORITEV povečanih in na novo urejenih prostorov

kavarne „JADRAN“

Dne 1. in 2. oktobra **KONCERT** priljubljene godbe.

Za mnogoštevilčen obisk se priporoča

1194

Josip Serec

POZOR!

POZOR!

Krojači, šivilje, čevljarji,

ako Vam Vaši stroji nagajajo obrtnike se na specialno mehanično delavnico **Justin Gustinčič**, Tattenbachova ulica št. 14, ker ima ista specialni oddelek za popravila strojev vseh vrst. 937

Ovratnice, klobuke, srajce, nogavice, galanterijo in modne predmete si nabavite najboljše pri

IGO BALOH
Vetrinjska ulica 18. 865

Prazne

steklenice od Odol-a

kupuje

Drago Rosina

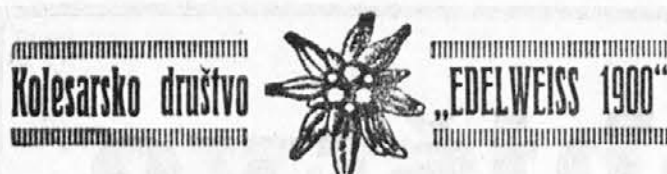
Vetrinjska ulica 26

Din 199.—

čevlji s spono lakasti in v modnih barvah pri

Anici Traun

Grajski trg 1 870

bo priredilo v nedeljo, dne 2. oktobra 1927
v verandi in salonu „Union“

veliko vinsko trgatev

Pomnožena godba, krasne dekoracije.

Vstopnina Din 6.—

(družinske vstopnice za tri osebe samo Din 12.—).

Začetek ob 15. uri. 1135 Začetek ob 15. uri.

Glasovi 60. oddajnih postaj

1221 s posebnim

četerosvetilnim „Reinartz“-aparatom
modela 1927/28

Najboljši in najenostavnejši sprejemalnik
sedanjosti.

Ta novi aparat, ki ga prodajamo ob zjamčenju nje-
gove največje dovršenosti, je odlična posebnost na trgu
Predočite si ta aparat brez vsake obveznosti

RADIO - STARKEL - MARIBOR
Trg svobode Trg svobode

Zastopstvo za Ptuj in okolico
V. Spruschina, mehanik Ptuj.

Kupujem divje kostanje

ter plačam najvišjo dnevno ceno.

Veletrgovina s surovinami IVAN SLUGA
Maribor, Tržaška cesta 5 1150

Pletenine

kakor jopice
telovniki
pullowerji
plašči
kostimi
večerne rute
otroške
garniture etc.

iz čiste volne in po nizkih cenah priporoča pletarna

M. Vezjak, Maribor
Vetrinjska ulica 17

Na drobno! **Na debelo!**
Vsa naročila, tudi s prispevanjem lastnega materiala,
1014 se izvršujejo hitro in poceni!

„PEKLENICA“

črni premog kosovec 4800 kalorij, novo odprt rov v
znatno izboljšani kakovosti, nobenega smradu po so-
bah, brez kamenja in brez žindre, najcenejše kurivo.

Cena: Din 28.— franko Mursko-Središče }
„ 37.— franko dom iz vagona } za 100 kg
„ 42.— na drobno iz skladišča }

Glavno zastopstvo: **BOŽ. GUŠTIN**
Pisarna Cankarjeva ul. 1 Skladišče Cankarjeva 24
Telefon št. 400 1150 Telefon št. 400

Zimsko perilo
copate, raznovrstne obleke itd. kupite
najboljše pri 1063

Jakob-u Lah-u
Maribor, samo Glavni trg št. 2

Meščanska kuhinja „Pri zvezdi“

Maribor, Pod mostom št. 11

v bližini državnega mostu, vodi sedaj

dobro domačo kuhinjo

Daje abonentom obilen obed in večerjo za mesečnih
375 Din, to je 12-50 dnevno.

1225 Za obilen obisk se priporoča **R. Smolej**

Radi opustitve trgovine

se vse blago po zelo znižanih cenah

razprodaja

pri

Jos. Karničnik 1121

Slovenska ulica 10

Ne zamudite te prilike!

Pisemski papir

najmodernejša izpeljava le pri 1133

Zlata Brišnik, Slovenska ul. 11
Polnina peresa znamk **Waterman, Montblanc, Penkala**.

Za novih 30.000 parov čevljev potrebujemo prostor, radi tega razprodajamo:

6.000 parov platnenih čevljev

stara cena Din 59'-. sedaj

Din 29'-

10.000 parov platnenih čevljev

stara cena Din 89'-. sedaj

„ 69'-

6.000 parov usnjenih luksuznih čevljev

stara cena Din 229'-. sedaj

„ 169'-

4.000 parov luksuznih čevljev iz laka

stara cena Din 249'-. sedaj

„ 169'-

Dame, ne zamudite te prilike, posetite našo najbližnjo podružnico

